

Vad betalar jag för?

INFORMATION OM AVGIFTER FÖR KOMMUNENS
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSTILLSYN

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Inledning

I den här skriften förklaras vad du som företagare (nedan även kallat verksamhetsutövare) betalar för och vad som ingår i den tillsynsavgift som kommunens nämnd för miljö- och hälsoskyddsfrågor tar ut (nedan kallat kommunen).

Informationen gäller i de kommuner som beslutat om att anta en taxa enligt Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) modell för taxa inom miljöbalkens område utifrån risk- och erfarenhetsbedömning. Skriften är framtagen för att ge företag svar på de vanligaste frågorna om vad som ingår i kommunens avgift för miljö- och hälsoskyddstillsyn.

Företagaren måste känna till vilka riskerna är med verksamheten och ska även veta hur man ska kontrollera så att det inte sker utsläpp eller liknande. Om en olycka ändå sker ska man ha tänkt igenom hur den ska hanteras så att påverkan eller skadorna blir så små som möjligt.

Skydd för hälsa och miljö

Vilka regler gäller?

I miljöbalken och tillhörande förordningar finns regler om vilka verksamheter som omfattas av balkens krav för att skydda människors hälsa och miljön. Både stora och små företag/verksamheter omfattas. Det finns även regler om att den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter (besvär) för människors hälsa eller miljön alltid ska planera och kontrollera sin verksamhet för att motverka eller förebygga sådana konsekvenser. Det kallas för egenkontroll.

Syftet med miljöbalken är att underlätta en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en god och hälsosam miljö. Detta syfte ska säkerställas genom tillsynen, som innebär att kommunen kontrollerar att reglerna om miljö och hälsa följs och genom rådgivning som skapar förutsättningar för att balkens syfte uppfylls.

I miljöbalken återfinns särskilda regler om hur kommunens tillsyn ska gå till. Det finns också regler som säger att kommunen får ta betalt av verksamhetsutövarna för att finansiera tillsynsarbetet. Principen bakom detta kallas "förorenaren betalar" och finns i en av EU:s regler, med innebörden att den som påverkar människans hälsa eller miljön ska betala myndighetens kostnader för tillsynen.

Syftet med miljöbalken är att underlätta en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en god och hälsosam miljö.

Avgifterna ska täcka myndighetens kostnader enligt självkostnadsprincipen, vilket enkelt uttryckt innebär att kommunernas tillsynsverksamhet inte får gå med vinst.

Årlig avgift för tillsynen?

Företag betalar en fast årlig avgift, eller i vissa fall en avgift per timme, för kommunens tillsyn. I de flesta fall är det de mycket små verksamheterna som betalar avgift per timme. Ett avgiftsbeslut kan överklagas. Avgifterna ska täcka myndighetens kostnader enligt självkostnadsprincipen, vilket enkelt uttryckt innebär att kommunernas tillsynsverksamhet inte får gå med vinst. I kommunfullmäktige tar de lokala politikerna beslut om timkostnadens storlek (kr/timme). Hur stor del av tillsynskostnaderna som är avgiftsfinansierad varierar från kommun till kommun. En mindre del av tillsynsarbetet betalas med skattepengar.

Företag bör få regelbundna besök. Miljökontoret bör ha bestämt sig för om ditt företag ska besökas varje, vartannat eller vart tredje år. Helst bör det inte vara längre än tre år mellan varje besök. Det är svårt att fördela kostnaderna för tillsynen på ett rättvist sätt för varje år och därför måste avgifterna anpassas så att de istället blir jämnt fördelade under några år. Det innebär att ditt företag kan få en årlig avgift även de år tillsynsbesök inte sker.

Kommunen kan vid vissa omständigheter justera den fasta årliga avgiften för en hel bransch, genom reglering i taxan t.ex. om tillsynsbehovet för branschen visar sig vara lägre i kommunen än enligt SKL:s underlag för taxa. Nedsättning av avgiften kan även ske för ett enskilt företag, med hänsyn till verksamhetens omfattning, tillsynsbehov, nedlagd handläggningstid, egenkontroll eller andra omständigheter.

Genom att göra ett bra miljöarbete, som går längre än vad lagen kräver, ska det finnas möjlighet att påverka sin tillsynsavgift.

Kan jag påverka avgiftens storlek?

Kommunens taxa inom miljöbalkens område består av tre delar när den bygger på SKL:s modell med risk och erfarenhetsbedömning. Den första delen är en bedömning av verksamhetens risker, vilken även ger underlag för den avgift som företaget ska betala. Den andra delen är en bedömning som inspektören gör under besöket, av hur företaget hanterar riskerna och verksamhetens påverkan på människors hälsa och miljön. Den tredje delen ger kommunen möjlighet att premiera företaget för hur bra man t.ex. arbetar med egenkontroll eller minskad klimatpåverkan från verksamheten. Genom att göra ett bra miljöarbete, som går längre än vad lagen kräver, ska det finnas möjlighet att påverka sin tillsynsavgift.

Vanliga frågor om avgiften

Varför ska jag som företagare betala en avgift till kommunen för att man besöker min verksamhet?

Riksdagen har beslutat att i stort sett all myndighetsutövning inom miljöbalkens område ska betalas av verksamhetsutövarna. Därför måste kommunen ha en egen taxa som kommunfullmäktige har beslutat om. Taxan ska vara så rättvis som möjligt och är därför utformad så att en verksamhet som utgör en hög risk för människors hälsa eller miljön får betala mer än den som utgör en låg risk. Skälet är att kommunen måste ägna mera tillsynstid åt en verksamhet med större risk än åt en med mindre risk.

I princip all myndighetsutövning inom miljöbalkens område betalas av verksamhetsutövarna.

Hur ofta du får besök beror i första hand på verksamhetens risk.

Varför betalar företag som bedriver likadan verksamhet inom kommunen olika avgifter?

Taxan ska vara så rättvis som möjligt. Det finns en regel i kommunallagen som säger att alla ska behandlas lika. I det här fallet betyder det att alla som har liknande verksamhet med samma risker och sköter sitt företag på samma sätt ska betala lika mycket. Därför måste man ha en taxa som ger möjlighet att bedöma hur stor risk ett företag utgör för människors hälsa och miljön. Taxan måste även ta hänsyn till hur ägaren av ett företag sköter verksamheten för att undvika skador på hälsan eller miljön.

Genom att minska riskerna och ha en bra egenkontroll kan företagets kostnader för tillsynen minska. Om ett företag utgör en hög risk och dessutom har brister i egenkontrollen, måste inspektörerna göra fler besök. Det kommer att kosta mer för ett sådant företag än för en verksamhet med liten risk och en bra egenkontroll. Det är därför avgiften kan variera mellan företag som bedriver liknande verksamheter inom samma kommun.

Varför behöver inspektörer besöka min verksamhet?

Kommunen kontrollerar bl.a. att verksamheten följer miljöbalken och att egenkontrollen sköts. För att göra det besöker kommunen företagen med jämna mellanrum. Hur ofta du får besök beror i första hand på verksamhetens risk. Om verksamheten har liten risk för påverkan på hälsan eller miljön sker besöken kanske en gång vart tredje år, men om risken för påverkan är stor kan det bli flera besök varje år.

Varför ska jag betala för fler timmar än för den tid som inspektören besöker min verksamhet?

I årsavgiften ingår mer tillsynsarbete än den tid som inspektören besöker verksamheten. Inför besöket måste inspektören förbereda sig så att han eller hon känner till verksamheten och vad som hänt vid tidigare besök. Efter besöket skriver inspektören en rapport som måste vara väl underbyggd.

Inom EU beslutas då och då om nya regler som inspektörerna behöver sätta sig in i. De kan också behöva känna till ny teknik inom de olika branscherna. Ju mer de kan, desto bättre kan de informera och ge råd till dig om det nya. Det i sin tur kan medföra att ditt eget miljöarbete blir enklare, tar mindre tid och kostar mindre. I miljöbalken sägs att en av kommunens arbetsuppgifter är att informera och lämna råd i viss omfattning. Inför besöket måste därför inspektören ägna tid åt att kontrollera att man har den senaste informationen som rör de företag man besöker.

I årsavgiften ingår mer tillsynsarbete än den tid som inspektören besöker verksamheten.

Planering av gemensamma branschvisa tillsynsaktiviteter täcks in i årsavgiften.

I många kommuner kallar man samman företagen för att lämna information om viktiga frågor som gäller miljön och en viss bransch, en eller typ av verksamhet med gemensamma problem. Det kan t.ex. gälla hur vissa företag påverkar sjöar och vattendrag genom sin verksamhet. Ofta ger man i dessa sammanhang råd eller information om lämpliga åtgärder som man som företagare kan vidta för att minska sådan påverkan. Det är ytterligare exempel på vad du får för årsavgiften.

Ett annat sätt att informera är genom broschyrer och liknande som beskriver regler, hantering av problem som kan uppstå och annat som en företagare behöver veta för att enklare kunna följa miljöbalkens regelverk. Även planering av gemensamma branschvisa tillsynsaktiviteter täcks in i årsavgiften. I det arbetet tar kommunen fram förenklade metoder för tillsynen genom checklistor, informationsmaterial samt andra typer av förberedelser inför insatsen.

Varför kommer inte kommunen varje år om jag betalar en årlig avgift?

SKL har föreslagit att företag som betalar för sju timmar eller mer per år normalt ska få tillsynsbesök minst en gång per år. De företag som betalar för fyra till sex timmar per år ska få ett tillsynsbesök vart annat år och företag som betalar för mindre än fyra timmar per år ska besökas vart tredje år.

De största och mest komplicerade verksamheterna kan betala för upp till 375 timmar per år. Det gäller främst företag som har många svåra tillverkningsprocesser med utsläpp till luft och vatten m.m. I den tiden ingår utöver flera tillsynsbesök, även att kontrollera års-/miljörapporter, analysprotokoll, genomföra sammanträden med företaget och andra tillsynsaktiviteter.

Vad ligger till grund för kommunens timkostnad?

Den timkostnad som kommunfullmäktige beslutar om (kr/timme) är vanligtvis uppbyggd av nedanstående kostnader för kommunens myndighetsarbete. Andra kostnader kan tillkomma. Nivån på kostnaderna varierar mellan olika kommuner, vilket medför att timkostnaden varierar mellan kommuner.

- › Personalkostnader
- › Kompetensutveckling
- › Nämndens myndighetsutövning
- › Material och utrustning
- › Kostnader för miljöövervakning
- › Försäkringar
- › Fordon
- › Lokalkostnader
- › Investeringskostnader
- › Administrationskostnader
- › Andel av kommunens centrala service- och administrationskostnader

Vilka kostnader som ligger till grund för timkostnaden i din kommun ska finnas i underlaget till kommunfullmäktiges beslut om timkostnad.

Riskerna påverkar avgiften

Avgiften räknas fram på lite olika sätt för miljöfarliga verksamheter och för hälsoskyddsverksamheter. Gemensamt är dock att göra en så kallad riskbedömning. Den bygger på att varje typ av bransch har en grundklassning, en så kallad avgiftsklass, som framgår av en tabell som finns i taxan. Därefter görs bedömningen om verksamheten ska få så kallade riskpoäng. En verksamhet kan få upp till 6 riskpoäng. De ges utifrån kriterier som kan vara generella eller gälla en viss bransch. Metoden utgår ifrån att ju fler riskpoäng en verksamhet har, desto mer tid behöver inspektören lägga ned på tillsynen och desto större blir avgiften.

Upplysningar om innehållet:

Tove Göthner, tove.gothner@skl.se

Mer info finns på [www.skl.se/vi_arbetar_med/
tillvaxt_och_samhallsbyggnad/miljo](http://www.skl.se/vi_arbetar_med/tillvaxt_och_samhallsbyggnad/miljo)

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2012

Foto: Thomas Henriksson (s. 4, 7), Maskot (s. 7, 10, 13, 14), Casper Hedberg (s. 7), Matton (s. 8), Joakim Bergström (s. 9), Thomas Carlgren (11, 12), Rickard L. Eriksson (s. 11), SuperStock (s. 13)

Produktion: Kombinera AB

SKL har tagit fram denna skrift för att ge företag svar på de vanligaste frågorna om vad som ingår i kommunens avgift för miljö- och hälsoskyddstillsyn och svara på frågan "Vad betalar jag för?"

Skriften bygger på SKL:s modell för taxa inom miljöbalkens område utifrån risk- och erfarenhetsbedömning. Därför är innehållet i denna skrift gällande i de kommuner som beslutat om att anta en taxa enligt SKL:s modell. Både kommunala miljökontor och branschorganisationer har fått möjlighet att lämna synpunkter på texten.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

Beställningsnummer: 5297